

Trije novi generali slovenskega rodu: poljski, srbski in madžarski

Gorazd, študent, sicer tudi obiskovalec mojega spletišča **VOJAŠTVO - MILITARY**, mi je prijazno posredoval podatke o treh tujerodnih generalih slovenskega rodu: poljskem, srbskem in madžarskem. Naj jih zato na kratko predstavim, saj bom dva od njih – poljskega in srbskega zagotovo uvrstil na svoj genealoški seznam generalov in admiralov slovenskega rodu!

Stanislaw Maczek (Maček), generalpodpolkovnik poljske vojske.

Stanislaw Maczek – Stanislav Maček (1892-1994)
(Vir: Google, slike)

Zanimiva je pot kako je Gorazd »odkril« tega poljskega generala slovenskega rodu, zato jo tudi navajam, ker obenem ponujam tudi čvrste genealoške dokaze.

Gre za dvojno presenečenje: najprej je ugotovil, da je bil znan predvojni hrvaški politik **Vladko Maček** po očetu dejansko **slovenskega rodu**, potem pa je v njegovi biografiji še dodatno odkril, da ima **bratranca** – znanega **poljskega generala Stanislava Mačka – Maczka!**

Na Hrvaškem se bodo seveda hudovali, če zapišem, da je bil Vladko Maček po očetu zares slovenskega rodu, proglasil pa se je za Hrvata po materi, kar je za tukajšnje razmere zares nenavadno.

Dokaz je pisanje dveh slovenskih časopisov davnega leta 1939 ob njegovi 60. letnici rojstva. Tako je v *Tedenskih slikah*, prilogi *Domovine* št. 29, dne 20. 7. 1939 zapisano dobesedno tudi naslednje:

»Dr. Vladko Maček je bil rojen v Jastrebarskem kot *sin županijskega inženirja, Slovenca*, ki je stopil v hrvatsko javno službo, in *matere Hrvatice*, hčerke uglednega krajiškega oficirja.«

Slovenski gospodar pa je v št. 29 dne 19. 7. 1939 objavil naslednjo novico:

»Zadnjo nedeljo so slavili v Zagrebu in po vsem Hrvatskem z velikimi slovesnostmi 60 letnico dr. Vladka Mačka, voditelja Hrvatov. Jubilant je bil rojen v Jastrebarskem kot *sin inženirja, Slovenca*, kojega oče je bil doma iz *Pilštajna*, in *matere Hrvatice*, hčerke graničarskega častnika.«

V hrvaški Wikipediji je objavljeno, da je bratranec Vladka Mačka **znani poljski general Stanislav Maczek**, v poljski pa piše, da je Stanislav Maczek bratranec Vladka Mačka oz. da je njegov stari oče bil Hrvat!

Seveda bom dobil kopijo krstnega lista in izpis iz knjige Status Animarum župnije v Pilštajnu, da zvemo, kdo izvira iz tega slovenskega kraja in kdo je zatajil slovenski rod!

Iz britanske Wikipedije zvemo naslednje podatke:

- Stanislav Wladyslaw Maczek
- Nadimek: Baca
- Rojen 31. marca 1892 v Szezerzec pri Lwow, Galicija, Avstro-ogrska (sedaj Šehirets v Ukrajini). Oče Wladyslaw je bil odvetnik, stari oče Stanislav pa emigrant na Poljskem.
- Umrl 11. decembra 1994 (star 102 leti) v Edinburghu, Škotska
- Državljanstvo: poljsko
- Sorodniki: **Vladko Maček (bratranec)**, **napačno** piše, da je bila družina v daljnem hrvaškem sorodstvu, saj smo ugotovili, da rodbina izvira iz Pilštajna in je bila slovenskega rodu!
- Vojaška služba: 1914–1947
- Čin: generalpodpolkovnik
- Bitke/vojne: Prva in druga svetovna vojna, sodeloval v spopadih proti Ukrajini in Sovjetski zvezi
- Odlikovanja:

General Stanislav Maček se je najbolj proslavil tankovski ekspert, ki je zahodne sile opozarjal na doktrino nemškega blickriga, pa tudi kot poveljnik proslavljene 1. poljske tankovske divizije in 1. poljskega korpusa na zahodni fronti 1944/1945.

Stari oče Stanislav je bil hrvaškega rodu, kar je seveda napačno! Bil je slovenskega rodu. Oče Wladyslaw je bil odvetnik v Drohobyczu, kjer je Stanislav končal gimnazijo, nakar je na unoverzi v Lwowu študiral poljščino in književnost. Med študentskimi leti je bil pripadnik paravojaške organizacije Strelec.

Med Drugo svetovno vojno je kot pripadnik avstro-ogrske vojske bil tudi na tirolski fronti, kjer je 1918 povišan v čin poročnika in postavljen kot edini Poljak za poveljnika bataljona v znanem alpskem polku. Po razpadu Avstro-ogrske se je vrnil na

Poljsko in postal poveljnik bataljona nove poljske vojske, ki je bila angažirana proti enotam Zahodne ukrajinske ljudske republike.

Kapetan Maček je zatem organiziral t. i. »letečo četo« (poljski: lotna kompanija) po vzoru na nemški jurišni bataljon, ki je bila popolnoma motorizirana in dobro oborožena, pa je z njo dosegel lepe uspehe na bojnem polju.

Po končanem poljsko-ukrajinskem spopadu je bil Maček 1. junija 1919 povišan v čin majorja in postavljen na dolžnost v štab 2. poljske armade. Po izbruhu sovjetsko-poljske vojne je major Maček formiral »leteči strelski bataljon«, ki se je posebej odlikoval v bojih proti sovjetskih enot generala Budjonija. Zatem je bil bataljon poimenovan kot »Mačkov bataljon«.

Major Maček ni nadaljeval začeti univerzitetni študij, ker se odločil za aktivno častniško službo. Tako je bil med leti 1921 do 1923 poveljnik bataljona 26. pehotnega polka. Ko je bil 1. avgusta 1923 povišan v podpolkovnika, je poslan na Visoko vojno šolo v Varšavo. Zatem je bil postavljen za načelnika 2. uprave GŠ (obveščevalne) v Lwow, kjer je služboval do 1927. Nasledje leto je bil postavljen za namestnika poveljnika 76. pehotnega polka v Grodnu. Leta 1929 je postal poveljnik 81. pehotnega polka v Grodnu in bil 1. januarja 1931 povišan v čin polkovnika. Leta 1935 je bil premeščen v Czestochowo, kjer je postal poveljnik pehote 7. pehotne divizije.

Kot specialist za »leteče enote« poljske vojske je oktobra 1938 postal poveljnik 10. motorizirane konjeniške brigade, prve motorizirane enote poljske vojske.

Pred sam začetek Druge svetovne vojne septembra 1939, je bila Mačkova 10. Brigada dodeljena Krakowski armadi. 10. brigada je bila takrat oborožena samo z lahкими tanki in tanketami, imela pa je še topniško baterijo 8 težjih topov. Že takoj prvega dne vojske se je 10. Brigada spopadla s nemškom 18. korpusom: Na težje prehodem zemljišču je Mačkova brigada 5 dni usporavala dveh tankovskih in ene planinske divizije ter tako tudi dokazala, da je mogoče s posebno taktiko onemogočiti hiter nemški prodor – blickrig!

Dr. Vladimir Velebit,
partizanski generalmajor (generalmajor JLA v rezervi)

Vladimir Velebit

(Vir: Google, slike)

Vladimir Velebit je bil rojen 19. 8. 1907 v Zadru, umrl je 29. 8. 2004 v Zagrebu.

Njegov oče, Ljubomir Velebit (1880-1945) je bil konjeniški brigadni general VKJ, srbske narodnosti, **mati, Olga roj. Šemen, je bila Slovenka**, hčerka avstro-ogrskega polkovnika Franca Šemena, iz vasi Gatina pri Grosuplju.

V Zagrebu je študiral pravo in 1933 tudi doktoriral. Kot odvetnik in sodnik je služboval po raznih krajih Jugoslavije. Zgodaj se je povezal tudi s člani KPJ, pa ga je Tito 1939 sprejel tudi med člane. Bil je kurir in sodelavec Josipa Kopiniča, agenta Kominterne v Zagrebu.

Od 1942 je bil v VŠ NOVJ načelnik vojnosodnega oddelka, zatem pa šef oddelka za zveze s tujimi vojaškimi misijami. Kot partizanski generalmajor je vodil vse tajne pregovore z zahodnimi zavezniki.

Po končani vojni je opravljal dolžnost pomočnika ministra za zunanje zadeve, ambasador v Rimu in Italiji in nazadnje sekretar Evropske ekonomske misije OZN v Ženevi.

Napisal je dve knjigi: *Sečanja* (1983) in *Tajne i zamke Drugog svetskog rata* (2002).

Bil je nosilec Partizanske spomenici 1941 in številnih visokih domačih in tujih odlikovanj.

Laszlo Solyom (Schick, Šik), generalpodpolkovnik madžarske vojske

Rojen je bil 17. decembra v Murski Soboti, pa predpostavljam, da je bila mati slovenske narodnosti.

V letih 1923-1927 je končal vojaško realko, nato pa tudi vojaško akademijo in bil 1931 povišan v čin topniške podporočnika. Med okupacijo je bil pripadnik mažarske nacionalne liberalne fronte. Po osvoboditvi je bil šef policije v Budimpešti. Leta 1946 se je vrnil v madžarsko vojsko. Bil je poveljnik divizije, nato pa profesor vojaške zgodovine na vojaški akademiji. V letih 1948-1950 je bil načelnik GŠ madžarske vojske.

Dne 20 maja 1950 je bil aretiran in v moniranem procesu proti Laszlu Rajku in drugim (jugoslovanskim vohunom) obsojen na smrt z obešanjem. Rehabilitiran je bil 1956. Imel je sina Laszla in hčerko Ildiko Hawk.

V madžarski Wikipediji o teh procesih izvemo, da je bilo aretiranih okrog 1.000 vojaških oseb, kazni pa so bile ekzemplarične. Tako so bili 19. avgusta 1950 obsojeni na smrt z obešanjem naslednje vojaške osebe:

- Laszlo Solyom, generalpodpolkovnik, načelnik GŠ MV
- Revay Kalman, generalmajor, poveljnik oklopnih enot
- Stephen Beleznay, generalmajor, načelnik uprave GŠ MV
- Dr. Gustav Merenyi, zdravnik, generalmajor, načelnik sanitetne uprave
- Georg Porffy, generalmajor, poveljnik topništva
- Illy Gustav, generalpodpolkovnik v pokoju
- Aleksander Lorincz, polkovnik, načelnik materialno-planske uprave.

Kdorkoli bi kaj vedel o njegovih starših ali sorodnikih v Murski Soboti, prosim, da mi podatke sporoči na elektronski naslov: marijan.f.kranjc@amis.net